

Caritas

Informativni list Caritasa Crne Gore / Godina VI / Broj 22 / Jul 2020 / Besplatan primjerak

Caritas

Informativni list Caritasa Crne Gore

Nadbiskupa Dobrečića 3a,
85000 Bar, Crna Gora
Tel/fax: 030 304 168
E-mail: carbar@t-com.me
<https://caritascg.me>

Trg. Sv. Tripuna 336
85330 Kotor, Crna Gora
E-mail: carbikot@t-com.me

Facebook stranice:

Caritas Crne Gore
Caritas Barske nadbiskupije
Open mind - otvori se i promijeni sliku
Prevencija zlostavljanja starih
Socijalna preduzetništva Caritasa
Barske nadbiskupije

Web stranice:

www.caritascg.me
www.mentalnozdravlje.me
www.pravastarih.me
www.caritas-bar.me

Dragi naši čitaoci,

U 22 -om izdanju informativnog lista Caritasa Caritasa Crne Gore možete pročitati šta je obilježilo period od aprila do kraja juna 2020. godine. Ova tri mjeseca bila su ispunjena različitim aktivnostima i dešavanjima, susreli smo se sa izazovom koji je doneo virus a za njim i vredna situacija tokom pandemije koja je uticala sve ljudi a najviše na naše stare. Neki od naših projekata su završeni ali otvorili smo vrata za nove.

Dali smo sve od sebe da u ovim trenucima reagujemo najbolje moguće i u skladu sa našim mogućnostima, zaposleni u Caritasu su radili više nego ikada a imali smo i pomoći naših dragih volontera.

Nastavite da pratite naš rad i da nam pišite na email adresu carbar@t-com.me ili na fb stranicu Caritasa Crne Gore a mi ćemo se potruditi da usvojimo sve vaše sugestije.

Caritasov tim

Sadržaj

Caritas Barske nadbiskupije licenciran	3
Zapošljavanje osoba s invaliditetom - Kampanja „5 do 12“	4
Međunarodni dan prevencije zlostavljanja starijih osoba	11
Uspješno završen projekat Earth	12
Počela druga faza projekta SOCIETIES	14
Regionalna konferencija Caritasa Evropa	15

Caritas Barske nadbiskupije licenciran od strane Ministarstva rada i socijalnog staranja za obavljanje djelatnosti socijalne i dječje zaštite

> Pomoć u kući

Dugi niz godina Caritas Barske nadbiskupije djeluje u oblasti socijalne zaštite i brige-Pomoć u kući Caritasove geronto domaćice pružaju svim srcem, uvijek su tu bez obzira koliko su okolnosti teške. Ovom licencom ukazano je povjerenje za trud i rad.

Spas dolazi sa volonterima

Nezaobilazna pomoć onima koji nemaju blisku rodbinu, u periodu pandemije su geronto domaćice. Jedna od njih je i Jasna Vuksanović, koja je u tom poslu skoro 13 godina, u sklopu projekta Caritasa Barske nadbiskupije i koja je izjavu povodom ove teme dala za Radio Slobodna Evropa. Ona je navela da je zamijena za porodicu mnogim stariim osobama i da je situacija sa Korona virusom veoma teška za stare, od kojih su se mnogi dodatno povukli u sebe.

Za vrijeme pandemija Korona virusom, stari koje Vuksanović obilazila i kojima je pomagala, isključivostu vrijeme provodili u stanu. „Dane provode u kućama, gledajući televiziju i čekajući nečiju posjetu ili poziv. Neko pročita knjigu, skuvaju jelo, ali sve je to ograničeno“, navodi Vuksanović

Dodatno teška situacija je kod starih koji su na selima i prigradskim naseljima. „Kod njih smo posebno obazrivi, jer je njima neophodna pomoć. Udaljeni su od ambulanta i prodavnica. Sela su pusta i stari su tamo sami ostali“, zaključila je Vuksanović.

Ovaj projekt finančira
Evropska unija

Stvaranje novih mogućnosti za rad, zapošljavanje
i profesionalnu rehabilitaciju osoba s invaliditetom

IPA PROGRAM PREKOGRAJNICE SARADNJE
BOSNA I HERCEGOVINA - CRNA GORA

Zapošljavanje osoba s invaliditetom - Kampanja „5 do 12“

Zahvaljujući podršci Evropske unije, Caritas Barske nadbiskupije sa partnerskim organizacijama tokom aprila je realizovao kampanju pod nazivom «5 do 12» (pet do dvanaest), koja je za cilj imala podizanje svijesti javnosti o pravu osoba s invaliditetom na rad i zapošljavanje. Kampanja je realizovana u okviru projekta POWER koji ima za cilj pružiti nove mogućnosti za rad, zapošljavanje i profesionalnu rehabilitaciju osobama s invaliditetom.

Istraživanje o mogućnostima zapošljavanja osoba s invaliditetom (OSI) koje je realizovano u okviru projekta POWER pokazalo je da i pored postojećih usvojenih zakonskih i normativnih okvira u BiH i Crnoj Gori još uvijek veliku prepreku u procesu zapošljavanja osoba s invaliditetom čine predrasude i stereotipi. Zbog toga je potrebno dodatno raditi na unapređenju institucionalne zaštite od diskriminacije osoba s invaliditetom, kao i podizanju svijesti kod ove populacije o njihovim pravima i mogućnostima.

U okviru projekta kreirana je web platforma www.zaposlosi.org koja će osobama s invaliditetom, ali i poslodavcima ponuditi informacije o mogućnostima zapošljavanja. Stranica nudi informacije o zakonskim procedurama, konkursima, daje mogućnost registracije osoba s invaliditetom koje traže posao, povezivanje poslodavaca i onih koji traže posao, kao i niz drugih korisnih informacija poput elektronskog pretraživača organizacija osoba s invaliditetom ili materijala za razvoj karijere.

U okviru kampanje «5 do 12» koja je realizovana u Crnoj Gori i Bosni i Hercegovini emitovan je i kratki video spot koji je na vjerodostojan način ukazao na potrebu poštovanja ljudskih prava, s naglaskom na pravo osoba s invaliditetom na rad i zapošljavanje.

Ciljevi projekta:

- ✓ Povećati zapošljivost OSI u prekograničnom području kroz aktiviranje učinkovitijih sustava za razvoj kompetencija i stručnih vještina.
- ✓ Povećati broj mogućnosti zapošljavanja za OSI, koje nude potencijalni poslodavci (organizacije civilnog društva, tvrtke, javne ustanove).
- ✓ Uspostaviti funkcionalniji institucionalni okvir u BiH i Crnoj Gori za zapošljavanje OSI, jačanjem dijaloga između organizacija civilnog društva, poduzeća i javnih institucija.
- ✓ Razviti odgovarajuće okruženje za zapošljavanje OSI smanjivanjem stigme u društvu i povećanjem znanja o mogućnostima i koristima u postojećem zakonodavnom okviru.

„Laudato si` - Sačuvajmo okolinu!“

„Laudato si` - Sačuvajmo okolinu!“ Projekat je realizovan od januara 2020. godine, a trajaće do kraja kalendarske godine.

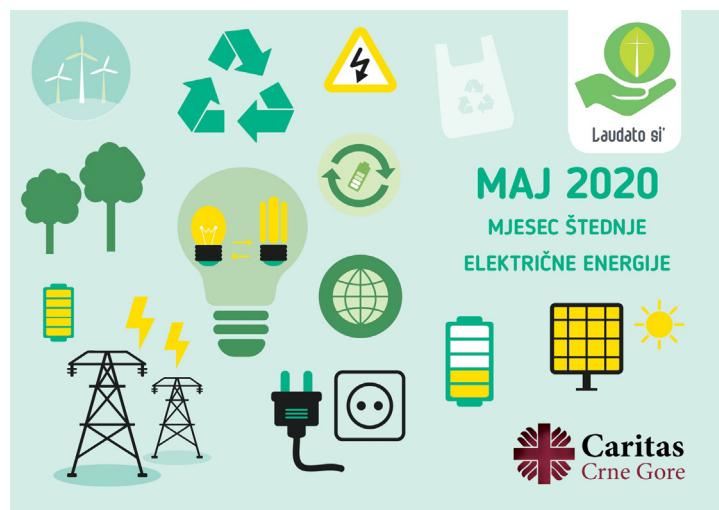
Glavni cilj projekta je ukazivanje na važnost enciklike pape Franja Laudato si` i podsticanje sveštenika, redovnika, redovnica, laika i svih zainteresovanih osoba na aktivnosti koje su predviđene projektom. Te aktivnosti stavljuju fokus na očuvanje okoline, a cijelokupnim projektom se želi promovisati neraskidiva veza između Boga, čovjeka i svijeta, kao i poštovanje ljudskog dostojanstva svake osobe. Papa Franjo u enciklici Laudato si` spaja dosadašnje učenje Učiteljstva Katoličke Crkve pozivajući sve katolike, ali i sve ljudе na „ekološko obraćanje“ i „novi stil života“. Prema planu projekta mjesec, maj štednji električne energije, a jun izbjegavanju Proizvodnja električne energije često negativno utiče na okolinu zbog sagorijevanja fosilnih goriva i stvaranja nuklearnog otpada. Štednjom električne energije i podizanjem veće energetske efikasnosti svi zajedno možemo smanjiti negativan uticaj korišćenja električne energije na okolinu.

Ono šta papa Franjo posebno ističe u enciklici Laudato si` jeste to kako je očuvanje planete moralni i etički „imperativ“ i za vjernike i za one koji ne vjeruju, koji mora biti ispred političkih i privrednih interesa.

JUN 2020

MJESEC IZBJEGAVANJA
UPOTREBE PLASTIKE

MAJ 2020

MJESEC ŠTEDNJE
ELEKTRIČNE ENERGIJE

http://www.vatican.va/content/francesco/en/encyclicals/documents/papa-francesco_20150524_enciclica-laudato-si.html

Predstavljena završna publikacija

U jelu su predstavljene publikacija pod nazivom „Preporuke za zapošljavanje osoba s invaliditetom u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori“, kao i završna publikacija, koje su nastale u okviru projekta POWER.

Ministarstvo javne uprave Crne Gore i Ministarstvo za rad, socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Kantona Sarajevo. Osnovni cilj projekta „POWER“ bio je povećati zapošljivost i mogućnosti zapošljavanja osoba s invaliditetom (OSI) u prekograničnom području.

Korišćeni su raspoloživi resursi i kapaciteti u oblasti obrazovanja i zapošljavanja OSI, ali i kreirani su neki novi. Rezultati ovog projekta i pozitivno iskustvo stečeno u njegovoj realizaciji dobra su preporuka za buduće aktivnosti i podsticaj su svim zainteresovanim akterima u drugim gradovima, regijama i državama.

Dva projekta finansira Evropska unija

Sustavne radne inicijative za rad, zapošljavanje i profesionalno razvojne potrebe s invaliditetom

IPA PROGRAM MEĐUDRŽAVNE SUSTAVNE

PREPORUKE ZA ZAPOŠLJAVANJE
OSOBA S INVALIDITETOM
U BOSNI I HERCEGOVINI I CRNOJ GORI

ZAPOSLI OSI!

OSOBA SI S INVALIDITETOM I ŽELIŠ RADITI?
REGISTRIRAJ SE NA WWW.ZAPOSLIOSI.ORG

**Caritas Barske Nadbiskupije je uz pomoć donacije Latter-day Saint Charities
dodijelio pakete ugroženom stanovništvu>**

Uticaj pandemije virusa COVID-19 na starije osobe (Rezultati istraživanja)

Pandemija Korona virusa COVID 19 je uzdrmala svijet. Pored ozbiljnih posledica po zdravlje ostavila je ožiljke na psihu i generalno na živote ljudi. Trenutno dostupni podaci ukazuju da su od Korona virusa najugroženije starije osobe. Za razliku od opšte populacije starije osobe najčešće već imaju izražene zdravstvene probleme koji predstavljaju faktor rizika za potencijalnu borbu sa bolešću i oporavak. Istraživanje zasnovano na preko 44 000 slučajeva COVID-19, pokazalo je stopu smrtnosti od 2,3% za opštu populaciju, povećavajući se na 8% kod osoba starih 70-79 godina i gotovo 15% u onih 80 i više godina.

U posebnom su riziku starije osobe koje žive same i nemaju podršku porodice i rodbine, čiji je socioekonomski status nizak, koje žive u udaljenim seoskim područjima kao i starije osobe koje žive same i imaju kognitivnih kao i problema sa slušom i vidom.

Misija Caritasa je poštovanje ljudskih prava starijih, unaprijeđenje njihovog kvaliteta života i aktivnija uloga u razvoju društva i težnja ka društvu u kome stariji ostvaruju svoja prava, žive dostojanstveno, zdravo, aktivno i sigurno. U toku pandemije Korona virusa pružali smo našim korisnicima, starijim osobama u posebnom riziku aktivnu podršku.

Kako se trenutno situacija pandemije smirila i Crna Gora nema aktivnih ni novih slučajeva polako se vraćamo iz samoizolacije svakodnevnom životu.

Sprovedli smo istraživanje usmeno ispitujući stavove naših korisnika o tome kako je na njih uticala pandemija virusa COVID-19 i koliko im je značila naša podrška. Anketirano je 35 osoba koje imaju status aktivnih korisnika Caritasa raspona godišta

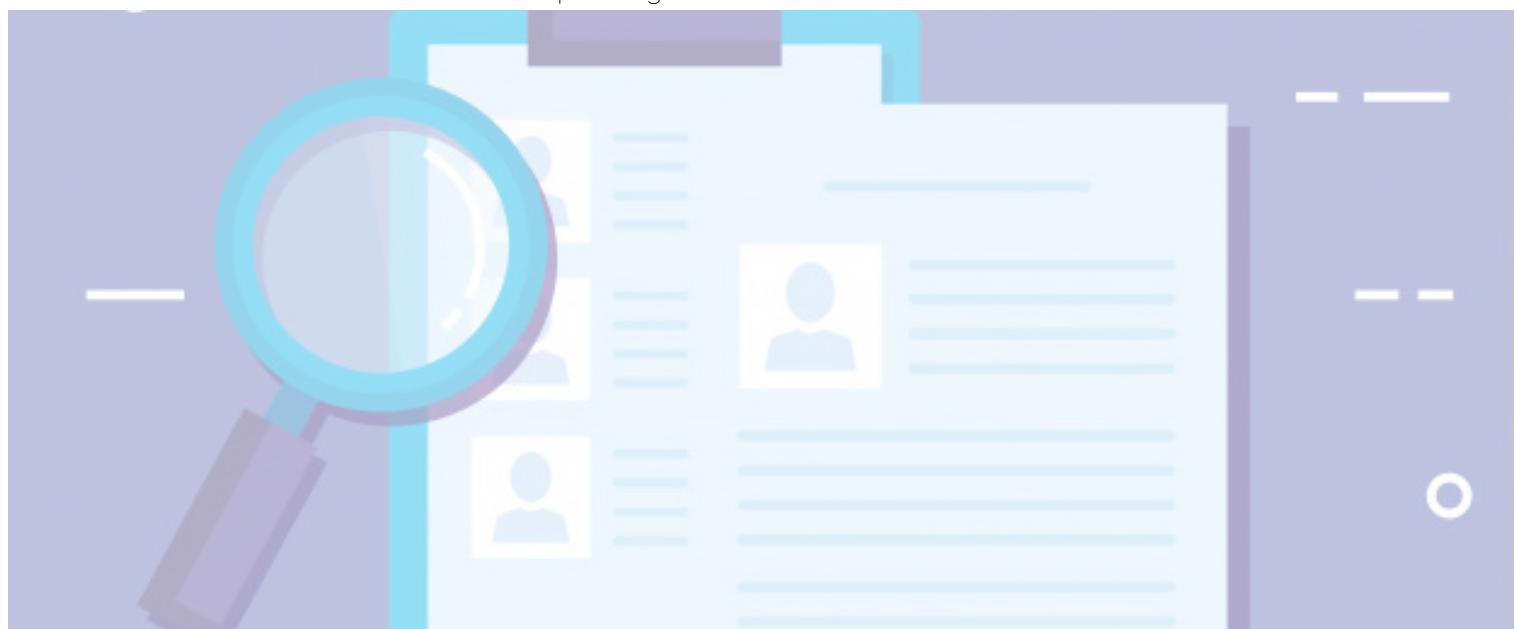
Od 47 do 99 godina od čega su većina žene (29). Najveći broj korisnika je u srednjim 80-tim godinama koji su u toku pandemije spadali u kategoriju starijih osoba sa posebnim rizikom čije je svakodnevno funkcionisanje otežano. Stavove smo gradirali prema iskazanoj težini uticaja situacije prema skali: 1- nimalo 2- uglavnom nije 3- nisam siguran/a 4- djelimično 5- potpuno.

Rezultati su bili očekivani. Svi korisnici su izjavili da se period pandemije virusa COVID-19 generalno loše odrazio na njihove živote. 70% je izjavilo da je taj uticaj bio izraženo negativan. 47% je imalo potpuno a 45% djelimično ometeno svakodnevno funkcionisanje što je prema dobijenim informacijama bio slučaj i prije pandemije. Kod 43% zdravstveno stanje je bilo djelimično pogoršano u toku samoizolacije dok su pogoršano materijalno stanje (60% potpuno) i narušen kvalitet odnosa sa bližnjima (57% djelimično) bili prisutni i ranije. Kada je u pitanju mentalno zdravlje 70% se osjećalo potpuno nesigurnim a 67% je bilo u potpunom strahu i panici.

Na pitanje koliko im je značila pomoć Caritasa u ovom periodu svi korisnici su jednoglasno izrazili da im je izuzetno značila, najviše po pitanju svakodnevnog funkcionisanja i generalnog osjećaja sigurnosti da imaju podršku u tako teškim vremenima.

Tim Caritasa pruža korisnicima, starijim osobama aktivnu podršku u svakodnevnom funkcionisanju u vidu brige o obrocima, kupovini lijekova i osnovnih namirnica, odlaske kod doktora, održavanju higijene prostora i drugih potreba koje su posebno bile izražene i pružene sa posebnom pažnjom u toku pandemije.

Korisnici su iskazali posebnu zahvalnost Caritasu na pomoći u periodu pandemije virusa COVID-19 ali i generalno, ističući da uz pomoć našeg tima vode bolje i dostojanstvenije živote.

Posjeta Caritasovim korisnicima u Danilovgradu

Gerontodomaćice i u periodu pandemije Korona virusa obilaze korisnike, ali posjete su kraće zbog bezbjednosti samih korisnika. Ovog puta pišemo o Caritasovim gerontodomaćicama u Danilovgradu, koje kako kažu prilikom posjete posebno obraćaju pažnju i na generalno raspoloženje korisnika. Ovom prilikom prenosimo izjave nekih od korisnika Caritasovih usluga u Danilovgradu i njihove utiske vezane za podršku koju su dobijale od gerontodomaćica u periodu virusa.

“ Mene nije bilo strah za vrijeme ovog virusa. Mnogo mi je značila podrška gerontodomaćica, čak da nije njih ja ne znam šta bi hi kako bih. Uz njih sam se osjećala mnogo sigurnije” navodi Radović Stanica, 75.

Maja Vujičić, jedna od Caritasovih gerontodomaćica napominje da kod starijih ljudi ovih dana preovladava samoća, jer su navikli na duže i češće posjete, ali da se prilagođavaju i da su svi korisnici za sada dobro i redovno se posjećuju.

“ Pored toga što mi donose ljekove i urade sve što treba, moje dobre gerontodomaćice progovore po koju sa mnom, što mi mnogo znači jer sam više od pola dana sama. Uprkos kraćem trajanju njihovih posjeta zbog virusa, što je opet za moje dobro, one nađu način da me oraspolože”, ističe Marković Darinka, 81.

Krivotkapić Marija 78 i Pavićević Rajka 80, korisnice Caritasovih usluga, navode da su se uz stalne posjete gerontodomaćica osjećale sigurno, jer zahvaljujući njihovoj pomoći nisu morale da izlaze iz kuće. Takođe ističu da sve što im je bilo potrebno gerontodomaćice su im donosile na vrata.

Posjete strancima kojima je odobrena međunarodna zaštita u Crnoj Gori

Projekat Moj advokat - besplatna i profesionalana pravna pomoć u pristupu pravima za migrante je podržan od Evropske komisije posredstvom Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori kroz program podrške civilnom društvu EIDHR 2018.

U okviru ovog projekta sproveli smo terenske posjete našim korisnicima, strancima kojima je odobrena međunarodna zaštita u Crnoj Gori.

Cilj posjete je bio dodjela paketa pomoći u cilju prevladavanja posljedica epidemije COVID-19. Prehrambene pakete obezbijedio je Caritas Crne Gore, a zaštitna i dezinfekciona sredstava za ličnu upotrebu i domaćinstvo donirale su Meditas Apoteke Crna Gora iz Podgorice.

Pored članova projektnog tima, koji čine pravnici, psiholog i prevodilac za arapski jezik, posjeti je prisustvovala i predstavnica Direkcije za integraciju stranaca sa odobrenom međunarodnom zaštitom i reintegraciju povratnika po readmisiji.

Pored podrške državnih institucija i NVO sektora, socio-ekonomski položaj ove grupe je težak, posebno uslijed posljedica epidemije COVID-19.

Mi ćemo u narednom periodu nastaviti sa podjelom paketa podrške našim korisnicima i da sa nadležnim institucijama radimo na rješavanju problema i unapređenju ukupnog položaja ovih lica i njihove uspješene integracije u crnogorsko društvo.

Centar za Mentalno zdravlje Bar i Caritas u podršci zaštite mentalnog zdravlja

U prostorijama Caritasa počele su se održavati nedeljne grupne psihološke radionice namijenjene osobama sa psihološkim problemima koje se liječe u Centru za mentalno zdravlje u Baru. Radnice vodi psiholog, učesnici sjede u krugu za stolom i uz kafu i osvježenje na zabavan i interaktivan način diskutuju i kroz različite radioničarske tehnike (igru, dramatizaciju, crtež, vođenu fantaziju, role play, razgovor) učestvuju u ponuđenim temama u onoj mjeri koliko to sami žele. Teme su kreirane na osnovu potreba osoba sa psihološkim problemima i pokrivaju aspekte života kao što su: Identifikovanje nezdravih emocija i misli, način izlaženja na kraj sa stresom i dijagnozom psihološkog poremećaja, zauzimanje pozitivnog odnosa prema sebi i drugima, jačanje samopouzdanja, vježbanje komunikacijskih vještina, sticanje višeg stepena emocionalne pismenosti, adekvatna briga o sebi i drugima, bolje razumijevanje ljubavnih i drugih bliskih odnosa, donošenje zrelih odluka. Ovladavanjem ovim psihološkim alatima na radionicama i njihovim vježbanjem u svakodnevnim situacijama učesnici mogu značajno unaprijediti sebe i svoje mentalno zdravlje i lakše se nositi sa psihološkim poremećajima koje boje njihove živote.

Caritasov tim se trudi da ove naše korisnike dovede organizovanim prevozom, dočeka na najbolji način da bi se razbila stigma prema osobama sa mentalnim poremećajima i da se oni u našim prostorijama uvijek osjećaju dobrodošli.

Caritas Barske nadbiskupije i Opština Bar potpisali Memorandum o saradnji

U Baru je 3.juna potписан Memorandum o saradnji između Kancelarije za upravljanje projektima Opštine Bar i Caritas-a Barske nadbiskupije za realizaciju projekta „Dnevni boravak za starije osobe u Opštini Bar“. Memorandum, kojim su definisane obaveze za realizaciju projekta, su potpisali direktor Caritasa Barske nadbiskupije Pashko Gojcaj i šefica Kancelarije za upravljanje projektima Ana Živanović.

Projekat „Dnevni boravak za starije osobe u Opštini Bar“ je podržan kroz poziv za dodjelu bespovratnih sredstava „Podrška pružanju usluga socijalne i dječje zaštite“, a koji je dio Programa EU i CG za zapošljavanje, obrazovanje i socijalnu politiku (2015-2017), i koji je ko-finansiran od strane Evropske unije i Vlade Crne Gore. Vodeći partner na projektu je Caritas Barske nadbiskupije, dok je Opština Bar jedini partner. Dnevni boravak za stare koji već funkcioniše u okviru Caritasa Barske nadbiskupije dugi niz godina, ovim projektom će biti moderno opremljen i licenciran kao servis za starije osobe za život u zajednici kod Ministarstva rada i socijalnog staranja.

Caritas i Opština Petnjica potpisali Memorandum o saradnji: Projekat Pomoći starim ljudima

U Petnjici je 28. maja, potписан Memorandum o saradnji Opštine Petnjica i Caritasa o saradnji na projektu pružanja podrške i pomoći stariim i iznemoglim licima. Ovaj projekat se sprovodi u tri crnogorske opštine – Danilovgradu, Gusinju i Petnjci.

Projekat se finansira iz sredstava Evropske unije, i trajeće dvije godine. Realizovaće se preko direktorata za finansiranje i ugovaranje sredstava evropske pomoći Ministarstva finansija i Ministarstva rada i socijalnog staranja.

On je dodao da Caritas Crne Gore sa Opštinom Petnjica već tri godine realizuje projekte u ovoj oblasti.

Caritas ove aktivnosti nastavlja da proširuje kroz veći broj angažovanih osoba i veći broj primaoca pomoći. Poseban benefit za korisnike će biti to što će volonteri proći kroz akreditovanu programsku obuku što će rezultirati unapređenjem njihovih stručnih kapaciteta i vještina.

Projekat je ocijenjen kao veoma važan za najstarije građane Petnjice.

Međunarodni dan prevencije zlostavljanja starijih osoba

Međunarodni dan prevencije zlostavljanja starih osoba obilježen je 15. juna u Caritasovom dnevnom boravku za stare pod sloganom „Ljubav prema sebi ne broji godine - samozanemarivanje je nasilje prema sebi“.

Zlostavljanje starijih osoba dešava se češće nego što mislimo i o tome se vrlo malo govori. Najrasprostranjeniji oblici nasilja nad stariim licima su zanemarivanje i ekonomsko zlostavljanje sa jedne strane i samozanemarivanje sa druge strane. Samozanemarivanje, kao jedan od oblika zlostavljanja starijih, je najčešće praćeno fizičkim ili mentalnim oštećenjem tj. smanjenim kapacitetom koji ukazuje da starija odrasla osoba više nije u stanju obavljati osnovnu brigu o sebi. Samozanemarivanje je takođe manifestovano pratećim simptomima depresije, tuge, demencije ili nekog drugog zdravstvenog oboljenja. U mnogim slučajevima starije osobe ne traže pomoći. Poriču, stide se što im treba pomoći ili su zabrinuti oko potencijalnog odbacivanja i uskraćivanja ljubavi ukoliko prestanu da ugadjaju pretjerano drugima, što je takođe način samozanemarivanja sopstvenih potreba. Važno je da starije osobe imaju svijest o svojoj situaciji i pristup informacijama na osnovu kojih mogu lakše donijeti odluke.

Povodom toga u Caritasovom dnevnom boravku su se okupili stari koji su kroz radionice interaktivnog tipa i organizovan stručni program učestvovali u obilježavanju ovog dana, a uz pomoći stručnih lica stari imali su priliku da se edukuju o ovoj temi.

ZLOSTAVLJANJE STARIJIH

FIZIČKO
Udaranje, guranje, neprimjerena upotreba lijekova, ograničenja ili izolacija.

EMOCIONALNO
Zastrasivanje, ponizavanje, indukovane krivice, kontinuirano ignorisanje želja starije osobe ili izolovanje od njihovih prijatelja i željenih aktivnosti.

SEKSUALNO
Uznenimiranje, seksualna aktivnost bez pristanka, prisiljivanje starije osobe da gleda seksualne činove.

ZANEMARIVANJE
Namjerno ili nenamjerno uskracivanje hrane, vode, skloništa, odjeće, pomoći u svakodnevnim životnim izazovima i bilo koje suštinske potrebe.

FINANSIJSKO
Korišćenje novca ili imovine starije osobe ili donošenje finansijskih odluka, bez riječi o saglasnosti.

Zlostavljanje starijih osoba predstavlja nasilje ili bilo koju drugu vrstu povrede prema osobama starije životne dobi. Može biti sprovedeno od strane onih koji su bliski starijim ljudima, kao što su porodica i njegovatelji, ali i od strane institucija.

Caritas
Barske nadbiskupije

Caritas
Crne Gore

ŠTA DA RADITE AKO SE OSJEĆATE NESIGURNO?

Prepoznajte znakove

Zlostavljanje starijih osoba se manifestuje u više oblika, neki primjeri su: osjećate se uplašeno, poniranju ili ignorisano; osjećate se izolovano od prijatelja i porodice; imate seksualni kontakt na koji niste pristali; niste u mogućnosti da trošite novac kako želite; uskraćeni su vam hrana ili lijekovi; ili vas neko udara.

Prijavite nekome

Ako se osjećate nebezbjedno kod kuće ili bilo gdje drugo, recite nekom kome verujete, na primer, zdravstvenom radniku, njegovatelju, socijalnom radniku, članu porodice ili prijatelju.

U redu je da se tako osjećate

Ako ste povrijedjeni ili osjećate pretjeru, ne biste se trebali stidjeti. Svi oblici zlostavljanja, bilo da je u pitanju fizičko, emocionalno, finansijsko, seksualno zlostavljanje kao i zanemarivanje, nisu u redu i imate pravo na pomoći.

Čuvajte se

Ako se plašite za svoj život, pokušajte da smislite sigurnosni plan. Ovaj plan treba da sadrži mjesto na kome možete naći sigurno utočište i kontakt podatke ljudi ili usluga koji vas mogu podržati. Takođe možete izdvojiti nešto novca, pasao, lijekove i važne papire.

Uspješno završen projekat u okviru programa Erasmus + „Empowering young people in Eco & Agro-Rural Tourism that help local development”.

Cilj ovog projekta bio je promocija eko i agro turizma i motivacija mladih ljudi da se uključe u razvoj ovih grana turizma u svojim zemljama.

Projekat je vodio Caritas Crne Gore a partneri koji su učestvovali u realizaciji projekta su: Caritas Šabac, socijalna kooperativa Il Melograno iz Italije, Inovativni centar za mlade sa Kosova, Ararat- NVO iz Grčke, NVO iz Albanije Famullia "Shën Luka Ungjilltar".

Realizacija projekta trajala je dvije godine, početak je bio u januaru 2018 godine. Jedan dio projektnih aktivnosti se odnosio na osnaživanje partnerskih organizacija da postanu ključni akteri u promociji samozapošljavanja mladih u oblasti eko i agro turizma. S tim u vezi organizovane su studijske posjete i razmijene mladih kako bi učesnici imali prilike da se upoznaju sa iskustvima zemalja projektnih partnera u oblasti eko i agro turizma.

U svakoj od partnerskih zemalja učesnici su posećivali turističke lokacije koje su bile primeri dobre prakse razvoja eko i agro turizma. Osim razmene iskustava u svakoj od poseta organizovane su radionice na različite teme kako bi učesnici stekli nove tehnike i veštine za prenos znanja mladima koji žele da se bave eko ili agro turizmom. Jedna od radionica bila je na temu primene veb sajta i mobilne aplikacije koji su kasnije napravljeni kao alati za promociju eko i agro turizma.

Drugi dio projektnih aktivnosti partneri su realizovali u svojim zemljama, a on se odnosio na radionice sa mladima gdje je prikazan veb sajt i aplikacija projekta i diskutovalo se sa mladima na temu eko i agro turizma. Veliki broj mladih upoznat je sa svetom eko i agro turizma i mogućnostima zapošljavanja koje ova oblast ima za njih.

Veb sajt i mobilna aplikacija ostaju kao platforme na kojima se možete i dalje informisati o ovoj oblasti-

<http://sustainableeconomy.me/>

Check out our new short video

Erasmus+ Programme
Caritas Crne Gore
EARTH
Caritas SABAC
ARARAT SOLIDARTY TRAVELS
Kisha Katalike
YOUTH CENTER

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Crucial aspects, when it comes to start an Agroturistic or Ecoturistic activity:

1. Use of renewable energies
2. Consumption of Water
3. Production of waste
4. Mobility
5. Green purchase
6. Low impact catering
7. Relation with flora
8. Relation with fauna
9. Environmental impact
10. Traditional production
11. Quality of products / services
12. Accessibility
13. Location
14. Sport and recreative facilities
15. Food & beverage
16. Hygienic conditions
17. Relation with clients
18. Financial and economic management
19. Relation with local producers
20. Local system of eco and agro tourism
21. Community awareness
22. Promotion
23. Law standard and authorities
24. Social sustainability
25. Knowledge of natural environment

Toolkit

Environment

Product / Services

Relation with territory

PROMOTION

Empowering young people in eco & agro rural tourism to help local development

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Počela druga faza projekta SOCIETIES

Druga faza projekta SOCIETIES – Support Of CSOs In Empowering Technical skills, Inclusion of people with disabilities and Eu Standards in Western Balkans, zvanično je počela 1.aprila 2020. godine.

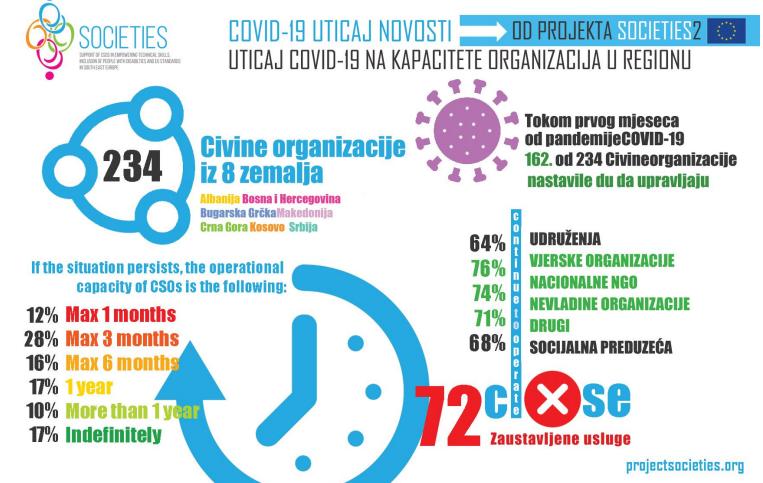
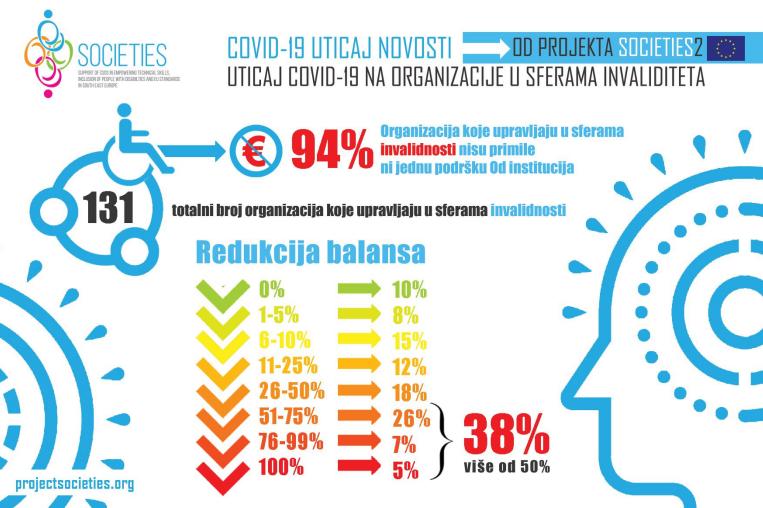
Opšti cilj projekta je unaprijedenje kapaciteta organizacija civilnog društva u jugoistočnoj Evropi u procesima socijalne inkluzije i u promovisanju politika socijalne inkluzije putem efikasnog dijaloga sa institucijama tokom procesa donošenja odluka. Nositelj projekta je Caritas Srbije zajedno sa 11 partnerskih organizacija iz zemalja jugoistočne Evrope i Italije: Gradske inicijative (Beograd), Caritas Bosne i Hercegovine (Sarajevo), Udrženje "Vedri osmijeh" (Mostar), Caritas Albanije (Tirana), Project Hope (Skadar), Centar za samostalni život (Peć), Caritas Kosova (Priština), Caritas Crne Gore (Bar), Udrženje paraplegičara (Bar), Caritas Italije i Caritas Bugarske.

Projekat traje 4 godine i finansiran je od strane Evropske unije.

U okviru novog regionalnog projekta Societies 2 urađeno je više istraživanja:

Zdravstvena opasnost od COVID-19 ima ogroman uticaj na svako OCD / NVO / Socijalno preduzeće u zemljama jugoistočne Evrope i širom svijeta. Želimo da pružimo pravu podršku našim partnerima na projektu SOCIETIES i korisnicima OCD-a i nastavimo da lobiramo za efikasnu pomoć sektora u ovim teškim vremenima. Pogledajte prve podatke i ne zaboravite da ima puno ljudi kojima je potrebno suočiti se sa ogromnim posledicama! Želimo da djelimo njihov glas!

Izbijanje COVID-19 vrlo je teško pogodilo sektor socijalnih preduzeća u Jugoistočnim zemljama. Socijalna preduzeća se suočavaju sa većim poteškoćama od ostalih kategorija OCD zbog ograničenja i nepostojanja institucionalne podrške. Polovina njih ima smanjenje bilansa veće od 50%. To neće imati samo posledice na ekonomski uticaj, već će i COVID-19 uticati na cijeli lanac vrednosti koji društvena preduzeća promovišu u različitim okruženjima i zajednicama u korist invalida i drugih ugroženih kategorija. Hitni odgovor donatora i vlasti je hitan.

Regionalna konferencija Caritasa Evropa

Na ovogodišnjoj regionalnoj konferenciji, koja se održala online 19. Maja 2020. god. izabran je novi predsjednik Caritasa Evrope.

Nakon završetka mandata predsjednika Genta mons. Luc Van Looyu, svoju kandidaturu za period 2020.-2023. god. svim članovima Caritasa Europa predstavio je aktualni predsjednik Caritasa Austrije mons. DDr. Michael Landau. Većinom glasova, nakon što se predstavio, za novog predsjednika Caritasa Europa izabran je mons. DDR. Michael Landau. Za podpredsjednicu se kanididovala dosadašnja generalna sekretarica Caritasa Španije, gđa Patalia Peiro Pérez s brojnim službama i ustanovama Caritasa Internationalis i Caritasa Europa, koja je većinskim glasovima dobila povjerenje.

Msgr Michael Landau kao novoizabrani predsjednik Caritas Europa, u obraćanju članovima, izrazio je iskrenu zahvalnost na ukazanom poverenju. Izjavio je da s radošću i pouzdanjem započinje svoj mandat, iako usred posebno izazovne situacije, koja utiče na svijet, a posebno na ljudе kojima je Caritasova mreža pozvana da služi.

Pored odluke o kandidaturi bilo je riječi o enciklici Laudato si od Pape Franja, kojom je preneo poziv na duboko unutrašnje obraćenje:

Moralni i duhovni izazov, Briga za Božje Stvorenje, Svi smo povezani, Uticaj na loše, Pozvani na solidarnost, Tehnološki i ekonomski razvoj, Podržavanje života, zaštita stvaranja, Vrijeme za djelovanje i Nada i radost.

Projekat "Cjeloživotno učenje"

Projekat „ Cjeloživotno učenje“ realizuje Opština Berane u saradnji sa svojim projektnim partnerom d.o.o. Mondo Bianco – PJ Script Berane, koje je osnovano kao socijalno preduzeće, a donator projekta je Zavod za zapošljavanje Crne Gore. Opšti cilj ovog projekta je unapređenje položaja osoba sa invaliditetom (OSI) i njihovo uključivanje u društvene tokove i tržište rada kroz unaprijeđene radne kapacitete. Specifični cilj se tiče unapređenja znanja i kompetencija OSI, njihovog angažovanja i sticanja uslova za zapošljavanje nakon razvijanja vještina tokom obuke na radnom mjestu i tokom obuke od strane licenciranog izvođača obuke za odrasle. Projekat traje godinu dana i uz pomoć njega su dvije osobe sa invaliditetom, nakon završene obuke, počele sa radom u Caritasovoj kopirnici Script Berane na pola godine.

Social Services & COVID-19: what role for EU?

#IAmAnEssentialWorker #SocialServicesAreEssentialServices

Caritas Crne Gore se pridružio kampanji za društvene medije koju je pokrenuo EASPD Brisel i kojim je pozivao lidera EU da bolje podrže pružatelje socijalnih usluga tokom COVID-19. pandemije.

Samit je bio 25. juna, bio je informativnog karaktera i ukazao je na potrebu da socijalni servisi budu prepoznati kao esencijalni servisi.

Izrađena brošura Vodič za starije osobe

U okviru Pomoći u kući za starije osobe koju organizuje Caritas, razvijena je brošura "VODIČ ZA STARE OSOBE" koja je štampana uz finansijsku podršku Ministarstva rada i socijalnog staranja Ministarstvo rada i socijalnog staranja. Sadržaj ove brošure obuhvata: Karakteristike trećeg životnog doba, Pripreme za starost, Astma, Dijabetes, Hiperglikemija, Povišeni krvni pritisak i Izbor namirnica.

